

**فرض کنید يك نفر می‌خواهد در انگلستان معلم شود. آیا دانشکده‌ها و مراکز خاصی وجود دارند که فرد باید آنجا برود، یا اینکه افراد در هر رشته یا دانشگاهی تحصیل کرده باشند می‌توانند وارد مدرسه بشوند؟ آیا آزمونی برای این کار وجود دارد؟ چه شرایطی برای ورود به نظام آموزشی انگلستان وجود دارد؟**

این پرسش شما در همان سال اول ورود به این کار برای خود من هم مطرح بود، چون چند دوست و آشنا دیدم که هر کدام از راهی متفاوت وارد حرفه معلمی و کار در آموزش و پرورش شده بودند و خود من هم از یک راه متفاوت‌تر از همه آنها وارد این حیطه شدم. آنجا راه‌های متفاوتی برای معلمی وجود دارد، ولی یک چیز برای دولت مشخص است: وقتی ما می‌خواهیم به‌عنوان معلم در مدرسه تدریس کنیم، شما باید نظارت‌هایی را پشت سر

بگذارید. حالا این نظارت‌ها در جاهای متفاوتی هستند. مراکز خصوصی، دانشگاه، و مراکز وابسته به دولت، یا فقط خصوصی باشد. من می‌توانم تجربه شخصی خودم و یکی از دوستانم را که چند سال است معلم ریاضی هستند، برایتان بگویم.

من برای نخستین قدم مدرسه‌های واقع در حیطه منزل را شناسایی و بررسی کردم تا ببینیم کدام یک در حال پذیرش عضو و نیز در حال طی دوره آموزشی هستند. پس از انتخاب شما دو مرحله باید طی شود؛ یعنی شما باید از دو طرف آموزش ببینید؛ یکی آموزش آکادمیک از دانشگاه یا کالج و دیگری جریانی که به شما مجوز و اجازه می‌دهد آن آموزش‌ها را در مدرسه اجرا کنید و هم‌زمان با طی دوره خود کار کنید. شما باید چهار روز کار کنید و یک روز دانشگاه باشید. یک روز کار دانشگاه تمام‌وقت است. دوره آموزش تربیت معلم اینجا خیلی فشرده است و هیچ

## جدیت در تربیت

### معلم

هوشنگ غلامی

«معلمی در نظام آموزشی انگلستان با جذب، نگهداری و توسعه حرفه‌ای»، عنوان وبیناری آموزشی بود که با مدیریت و اجرای دکتر سعید صفایی موحد، پژوهشگر و مدرس دانشگاه و صنعت، و عضو هیئت مدیره انجمن مطالعات برنامه درسی ایران، با حضور خانم مونا شیرمنش، دبیر دبیرستان آکادمی چیم لندن و با مشارکت شرکت‌کنندگان برگزار شد. برجستگی‌های نظام معلمی، وظایف متنوع و مسئولیت‌های سنگین و مهم معلمان در این نظام آموزشی و ضرورت عشق کامل به این شغل، از مقوله‌هایی بود که در وبینار به آن پرداخته شد. در آغاز خانم شیرمنش ضمن معرفی خود، چگونگی ورود به نظام آموزش معلمی در انگلستان را بیان کرد و در ادامه به پرسش‌های دکتر صفایی موحد و دیگر شرکت‌کنندگان پاسخ گفت. با هم خلاصه‌ای از این وبینار را پی می‌گیریم.



راه فرار یا سستی در آن وجود ندارد. یعنی غیرممکن است شما بگویید من دوره آموزش معلمی را اینجا سرسری گذراندم. این از نظر محتوایی و حرفه‌ای تقریباً غیرممکن است، چون شما به نوعی زیر ذره‌بین قرار دارید. از لحاظ دانش عمومی و تخصصی در درس‌هایی مانند ریاضی و انگلیسی از فیلترهایی رد می‌شوید. حتی در دوره کار آموزش و ضمن خدمت معلمی مدام از شما آزمون و تست گرفته می‌شود و به جلسات متعدد ضمن خدمت دعوت می‌شوید.

### شما اکنون بیش از دو سال است آنجا به کار تدریس مشغول هستید، از چگونگی آموزش‌های ضمن خدمت بگویید. آیا این آموزش‌ها به‌طور مداوم اجرا می‌شوند؟

بله. این آموزش‌ها به‌طور پیوسته و بسیار زیاد ارائه می‌شوند. در واقع بسیاری از آموزش‌های ضمن خدمت اجباری هستند و همه معلم‌ها باید در آن‌ها شرکت کنند؛ حتی معلمانی که مثلاً ۲۵ سال سابقه خدمت دارند. در این دوره‌ها، یک مجموعه هم نوعی امکان‌ها و فرصت‌های انتخابی است که می‌توانید برای پیشرفت و ترقی خود آن‌ها را انتخاب و طی کنید. اینجا معلم‌ها به پیشرفت و ترقی خود بسیار بها می‌دهند. فضا به گونه‌ای است که شما را به پیشرفت و یادگیری بیشتر و بهتر تشویق می‌کند. چون می‌بینید، وقتی شما پیشرفت می‌کنید، بچه‌ها و کلاستان و مدرسه‌تان نیز پیشرفت می‌کند. همه این‌ها به آن محیط کمک می‌کنند و فضایی ایجاد می‌شود که در حال آموزش مداوم در حال به‌روزرشدن و جلورفتن هستید. فرقی هم نمی‌کند چه موضوعی و درسی را تدریس می‌کنید. در مدرسه هیچ موضوع و درسی بر موضوع و درس دیگری برتری ندارد.

### آیا تکالیف خانه دانش‌آموزان زیاد است و به آن‌ها حجم کار زیادی ارائه می‌شود؟

نه، زیاد نیست؛ ولی این تکالیف همیشه وجود دارند. بعضی وقت‌ها برای یک هفته یک تکلیف به آن‌ها داده می‌شود. می‌تواند به‌صورت آزمون چار جوابی باشد، یا دیدن یک ویدیو یا خواندن و مطالعه یک متن، و به گونه‌ای نیست که بنشینند و چیزی بنویسند. فقط باید نسبت به آنچه یاد می‌گیرند، به‌روز و نو باشند. این خودش حداقل تا ساعت پنج بعدازظهر طول می‌کشد. بسیاری مواقع من تا از مدرسه به خانه برگردم، ساعت حدود هفت بعدازظهر می‌شود. به‌نوعی، استراحت من از ساعت ۹ شب به بعد است. از آن موقع است که می‌توانم بنشینم و استراحت کنم.

**گفتید بچه‌هایی که از مدرسه محل کار شما فارغ‌التحصیل می‌شوند نخبه هستند. ما در ایران هم داریم مدرسه‌هایی که روی دانش‌آموزان خیلی خاص و تاپ تمرکز می‌کنند. در ایران این مدرسه‌ها در مرحله پذیرش، اول دانش‌آموزان قوی و خوب را جدا می‌کنند و بعد روی آن‌ها کار می‌کنند تا نخبه شوند. آیا آنجا هم به این شکل است؟ و معیارها و ضوابط سخت و مشکلی برای پذیرش دانش‌آموز می‌گذارند؟**

یک مجموعه ملاک برای ورود دانش‌آموزان به مدرسه وجود دارد و دانش‌آموز با هر سطح و درجه‌ای وارد مدرسه نمی‌شود. البته آن‌طور هم نیست که بگوییم ضوابط سخت و شاقی تعیین می‌کنند. فقط در مورد بچه‌هایی که تا حدی شرایط پایینی دارند، آن‌ها را در مراکز تحت آموزش‌های تقویتی و تکمیلی قرار می‌دهند تا خود را به سطح مورد نظر پذیرش برسانند. جالب است بدانید، حتی بچه‌هایی که از خانواده‌های از هم‌گسیخته و مشکل‌دار جامعه هستند، قانونی است که تحت آموزش قرار بگیرند، پیشرفت کنند و خود را بالا بکشند. فرقی نمی‌کند دانش‌آموز از کجا می‌آید، چه دارد، و اخلاق و فرهنگ او چگونه است.

قانونی هست که بچه‌ها تا سن ۱۸ سالگی نباید کار کنند. فقط باید زیر چتر آموزش و تحصیل قرار بگیرند و اگر تحت برنامه آموزشی قرار نگیرند، جرم اتفاق افتاده است. در انگلستان کمتر کودک کار دیده می‌شود. همه بچه‌ها از سن مهد کودک تا ۱۸ سالگی و پایه پیش‌دانشگاهی، بدون پرداخت پول و تقبل هزینه و با کمک دولت آموزش می‌بینند و تحصیل می‌کنند. مثلاً در مدرسه‌ای که من هستم و یک آکادمی دولتی به حساب می‌آید، کسی پولی پرداخت نمی‌کند.

### آیا شرایطی سنی برای ورود به حرفه معلمی وجود دارد؟ دوره‌های آموزش معلمی چقدر طول می‌کشد؟

وقتی شما دوره پیش‌دانشگاهی خود را تمام می‌کنید، اگر می‌خواهید حرفه معلمی را انتخاب کنید، باید دانشگاه را انتخاب کنید؛ یعنی دوره لیسانس را در دانشگاه معلمی آغاز کنید که معمولاً بین سه تا چهار سال است. بیشتر چهارساله است، ولی آن را کوتاه‌تر می‌کنند تا شما دوره کارورزی را بین تحصیل بگذرانید. این مسیر برای معلم‌دبستانی هم هست و آن‌ها نیز باید به دانشگاه معلمی بروند، ولی اگر شما رشته‌ای را در دانشگاهی تحصیل کرده‌اید، مدرکی گرفته‌اید و حتی دکترای رشته‌ای را اخذ کرده‌اید، و الان آمده‌اید معلم شوید، باید همین دوره را بگذرانید؛ دوره‌ای را که من گذراندم. اگر دکترای هم دارید، باید مدرک خاص کیفی آموزش معلمی را بگیرید. با طی دوره کارورزی مدرک‌های تخصصی به شما داده می‌شود.

### ارزیابی و بررسی عملکرد معلم در نظام آموزشی انگلستان به چه صورت است؟ یعنی چه معیارهایی را برای اعطای پاداش و افزایش حقوق معلم می‌سنجند؟

اینجا همه چیز در کار معلم زیر ذره‌بین قرار دارد. درس‌دادن شما و پیشرفت کردن‌تان زیر نظر است، زیرا مدام به شما مسئولیت داده می‌شود. ارزیابی‌ها به‌طور مستمر انجام می‌شوند و به سابقه و سال‌های خدمت شما ربطی ندارد. مثلاً یک نفر همکار که یک درجه بالاتر از شما قرار دارد، به‌عنوان مسئول بر کار تدریس شما نظارت دارد. شما مدام ارزیابی می‌شوید، برای اینکه پیشرفت کنید و ارزیابی هم برای این نیست که فقط ضعف‌های شما گرفته شود، بلکه ارزیابی می‌شود تا نقاط قوت‌تان را به شما بگویند؛ ضمن اینکه به نقاط ضعف شما هم اشاره می‌شود.